

Barnaamijyada iyo Howlaha ICRC ee Soomaaliya

ICRC

Guddiga Caalamiga ah ee Laanqayrta Cas (ICRC) waa urur aan eexan, dhexdhexaad ah oo madax bannaan iyadoo la aasaasay sanadkii 1863-dii ayaa hawshiisa bani'aadamnimo kaliya ah ay tahay in uu dhowro nolosha iyo sharafta dhibbaneyaasha colaadda hubaysan, xaaladaha kale ee qalalaase iyo, sidoo kale in uu siiyo gargaar. ICRC waxay kaloo ku dadaashaa in ay ka hortagto dhibaataada iyadoo horumarineysa xoojeneysana xeerka bani'aadamnimada iyo mabaadi'da caalamiga ah ee bani'aadamnimada.

Iyadoo howshii ugu horreysay ee ICRC-da Soomaaliya ay soo bilaabatay sannadkii 1942-dii, waxay si joogto ah dalka u joogtay tan iyo sanadkii 1977-dii, heshiis ay dowladda kula jirto. ICRC waxay ka hawlgashaa Soomaaliya iyadoo adeegsanaysa shabakad ka kooban 12 xafiis oo ku kala yaala Muqdisho, Hargeysa, Boosaaso, Garoowe, Gaalkacyo, Dhuusamareeb, Beledweyne, Jowhar, Xudur, Baydhabo, Kismaayo iyo Dhoobley iyo xafiis taageero ah oo ku yaala Nairobi. Waxay hawlo firfircoon ka wadaa meelaha ay sida aadka ah u saameeyeen colaadaha hubaysan iyo qalalaasaha, goobaha ay ka hawlgashana waxay si dhow ula shaqeysaa dadweynaha. Kooxda ICRC-da Soomaaliya waxay ka kooban tahay 351 shaqaale oo ay ku jiraan 50 shaqaale caalami ah

ICRC-du waxay si dhow ula shaqeysaa Ururka Bisha Cas ee Soomaaliyeed (SRCS) iyo qaybaha kale ee Dhaqdhaqaaqa Caalamiga ah ee Laanqayrta Cas iyo Bisha Cas oo ka shaqeeya Soomaaliya. Waxay la hadashaa dhammaan dhinacyada colaadaha ku lugta leh waxayna si dhow oo hufan ula shaqaysaa dhammaan maamullada heer degmo, gobol, heer Dowlad-goboleed iyo heerarka federaalka. Iyadoo ka madax banaan nidaamka Qaramada Midoobay, ICRC-du waxay howlaheeda si dhow iskula dubaridaa ururrada kale ee bani'aadamnimada ka shaqeeya.

Daryeelka Dhaawaca

- Iyada oo u mareysa bixinta dawooyinka, agabka joogtada loo adeegsado, mushaaraadka, qalabka, tayaynta awoodda iyo tababarka daryeelka bukaannada qaba dhaawacyada hubka iyo dayactirka kaabayaasha, ayaa ICRC-du waxay si joogto ah u taageertaa Isbitaalka Keysaney oo Ururka Bisha Cas ee Soomaaliyeed ee Muqdisho uu maamulo (iyada oo ay wehliso Laanqeyrta Cas ee Norway ilaa sandkii 1992), Isbitaalka Madiina ee Muqdisho (tan iyo sanadkii 2000), iyo Isbitaalka Guud ee Kismaayo (tan iyo sanadkii 2013-dii) Sanadkii 2024-ta, taageeradan waxay sahashay daweynta 20'280 bukaan oo ay ku jiraan 1'552 ku soo dhaawacmay dagaallada kuwaas oo ay ICRC-du daaweyntooda si buuxda u taageertay.
- Iyada oo loo marayo tabarucaad gaar ah oo loogu talagalay, haddii ay yimaadaan dhaawacyo tiro badan, ICRC-du sidoo kale waxay taageertaa xarumaha kale ee caafimaadka (sannadkii 2024-ta 38 isbitaal ayaa 68 tabarucaad la gaarsiiyey).
- Iyadoo bixinaysa dawooyin, agabka joogtada loo adeegsado, mushaaraad, qalab, iyo dayactirka kaabayaasha dhaqaalaha ayaa ICRC-du waxay taageertaa 3-da Xarumo Ambalaas ee Ururka Bisha Cas oo ku kala yaala Muqdisho, Gaalkacyo iyo Laascaanood. Sannadkii 2024-ta, xarumahaan ayaa waxay daadgureeyeen 7'009 bukaan.
- ICRC iyo Ururka Bisha Cas waxay sidoo kale tababbarka gargaarka degdegga ah siiyaan howl-wadeennada ku sugan jiida hore si ay u hagaajiyaan daweynta kuwa dhaawaca ah iyo kuwa buka ilaa loo wareejiyo xarun caafimaad. Sanadkii 2024-ta, 43 kulamo ayaa loo qabtay 1 '037 ka qayb-galayaal oo ay ku jiraan 227 kuwa hubka sita ah.

Dhaqan-Celinta Jirka

- ICRC waxay si buuxda u taageertaa 3-da Xarumood ee Dhaqan-celinta Jirka ee Ururka Bisha Cas oo ku kala yaala Muqdisho, Hargeysa iyo Gaalkacyo kuwaas oo taageero u fidiya dadka ay saameeyeen colaadaha oo u baahan qalabka lafaha iyo murqaha, iyo daryeelka fiiso-tarbiyada.
- Sanadkii 2024-ta, taageeradan waxay 3'122 bukaan u suurtoogelisay in lagu rakibo gacmo iyo lugo macmal ah, (833 ka mid ah waxaa si buuxda u taageertay ICRC-da), iyada oo isugeyn 5'597 la-talin ah laga sameeyay 3-daas xarumood.

Daryeelka Caafimaadka Aasaasiga ah iyo Nafaqo-Darrada

- Goobaha ay saameynta ugu badan ku yeelatay colaaddu, ICRC waxay 21 xarumaha daryeelka caafimaadka aasaasiga ah oo ay SRCS maamusho ku taageertaa dawooyin, agabka joogtada loo adeegsado, qalabka farsamada, mushaaraadka, u gudbinta isbitaallada iyo awood dhis. ICRC waxay sidoo kale taageertaa 5 xarumaha caafimaadka ee guur guura ah oo ay SRCS maamusho si daryeelka caafimaadka aasaasiga looga bixiyo meelaha fog-fog oo ay colaaddu saameysay. Sanadkii 2024, 26-dan xarun caafimaad waxay daweeeyeen 305'770 bukaan iyaga oo sidoo kalena gudbiyay 2'648 qof. Sanadkii 2024, ICRC waxay sidoo kale dhistay 2 xarun caafimaad oo ay SRCS maamusho iyada oo 2 kalena dayactirtay.
- 10 ka mid ah 26-daas xarumood ayaa sidoo kale bixiya taageerada quudinta dheeriga ah iyo daweyn, taas oo sanadkii 2024-ta ay ka faa'ideysteen 16'371 carruur iyo 12'959 haween uur leh oo ku sugnaa xaalad nafaqo-xumo dhexdhexaad ah ama mid ba'an. ICRC-du waxay kaloo taageertaa Xarumaha Xasilinta Nafaqa-xumada ee Ururka Bisha Cas ee Kismaayo halkaas oo sannadkii 2024-ta 1'610 carruur ah oo ay da'doodu ka hooseyso 5 sano oo ay haysay nafaqo-xumo ba'an lagu daweeeyey.

Kaalmada gargaarka deg-degga ah

- Haddii ay xaalad degdeg ah ka dhacdo meelaha ay colaaduhu sida aadka ah u saameeyeen, ICRC oo uu weheliyo Ururka Bisha Cas iyo iyada oo la kaashanaysa maamulka maxalliga ah, waxay cunto iyo agabka guriga ee lagama maarmaanka ah (lacag ahaan ama alaab ahaan) ugu qaybisaa barakacayaasha iyo/ama bulshada ugu nugul, ka dib marka la qiimeeyo baahidooda.
- Sanadkii 2024-ta, ICRC waxay gargaar lacageed oo ujeeddo badan ah oo hal bil ah u qaybisay 277'080 qof (ama 46'180 qoys), qaar ka mid ah ilaa 3 jeer. 171'330 qof (ama 28'555 qoys) ayaa sidoo kale agabka hoyga ka helay ICRC iyadoo u sii marisiisay Ururka Bisha Cas

Taageerada wax soo saarka beeraha iyo xoolaha, adkeysiga, iyo isku filnaanshaha

- Si looga jawaabo cunto yarida daba dheeraatay ee Soomaaliya, loogana caawiyo dadweynaha in ay la qabsadaan isbeddelka cimillada, ICRC waxay taageertaa beer tacbashada, beeraleyda-xoolo dhaqatada ah ama qoysaska xoolo dhaqatada ah oo ay saameeyeen colaadaha ama musiibooyinka dabiiciga ah si loo ilaaliyo, loo soo celiyo ama loo hagaajiyo wax-soo saarkooda cuntada. Tani waxay noqoneysaa qaab deeqaha soo kabashada hab-nololeedka ah (3'312 qoys sanadkii 2024-ta), deeqda/ dayactirka qalabka waraabka (1'723 qoys sanadkii 2024-ta), deeqda jawaannada ciida lagu shubo si loo yareeyo saameynta fatahaadaha (6'434 qoys sanadkii 2024-ta) iyo shaqo lacag ku bedelasho ee dayactirka/ xafidaada hantida wax soo saarka (351 qoys sanadkii 2024-ta).
- ICRC waxay sidoo kale taageertaa qoysaska saboolka ah ee magaalada daggan oo ay dumarku hogaamiyaan, dadka dagaalka ku dhaawacma, dhibaneyaasha xadgudubyada jinsiga iyo kooxaha kale ee nugul oo ay hab-nololeedkooda colaaduhu saameeyeen si dakhligooda loo hagaajiyo. Tani waxay noqon kartaa deeqaha hab-nololeedka shakhsiga ah oo loogu talagalay hal-abuurka dhaqaalaha yar yar (1'315 qoys sanadka 2024-ta), bixinta agabka shinni dhaqashada ama kalluumeysiga iyo tababarrada farsamo ee la xiriira (200 qoys sandka 2024-ta) iyo tababarrada xirfadaha da'yarta (150 sanadka 2024-ta).
- ICRC waxay sidoo kale taageertaa Shaqaalaha Caafimaadka Xoolaha ee Bulshada (166 Sanadka 2024-ta) si ay adeegyada ballaarinta tayada u siyaan bulshooyinka xoolo-dhaqatada ah iyo bulshooyinka beeralay-xoola dhaqatada ah oo ay saameeyeen colaadaha ama musiibooyinka dabiiciga ah (Sanadka 2024-ta 805 bulsho) Adeegani waxaa sanadkii 2024-ta ka faa'idaysatay 17'703 qoys waxaana suurta gashay in la daweeeyo xoolo gaaraya 117'750 neef. ICRC waxay kaloo iskaashatooyinka beeralayda ku caawisaa in ay horumariyaan wax soo saarkooda cuntada, abuurka ama calafka xoolaha (Sanadkii 2024-ta xubnaha iskaashatooyinku waxay ahaayeen 250 xubnood).
- Barnaamijyada adkeysiga iyo isku-filnaanshaha ee ICRC ayaa sidaas wadar ahaan 25'661 qoys, ama dad gaaraya 153'991 ku caawiyay sanadkii 2024-ta.

Helitaanka biyaha iyo Nadaafadda

- Iyadoo lala kaashanayo mas'uuliyiinta maxalliga ah iyo kuwa bixiya adeegga biyaha ayaa ICRC-du waxay taageertaa, dayactir ku samaysaa iyo/ama meelaha ay colaaddu sida aadka ah u saameysay ka dhistaa nidaamyada biyaha. Hawlahaan waxaa ka mid ah ceel-gacmeedyo, ceelasha riigga ah (oo lagu qalabeeyey bambooyinka gacanta ama bambooyinka korontada ku shaqeeya), waraha biyaha roobka, ilo-biyoodyada, kaabayaasha biyaha oo lagu rakibo tamarta cadceeda ku shaqaysa, ilaalinta goobaha biyaha iyo howlo kale ee looga dan leeyahay in lagu yareeyo saamaynta khataraha cimillada/isbeddelka

- Sanadkii 2024-ta, 70 nidaamyada biyaha ah ayaa la dhisay/dib loo dayactiray dalka oo dhan iyadoo ay ka faa'iidayasanayaan dad gaaraya 465'121 qof.
- Sanadkii 2024-ta, 92 howl-wadeenno ceelasha riigga ah iyo shaqaalaha wakaaladaha biyaha ayaa sidoo kale la tababaray lana qalabeeyay.
- ICRC waxay kaloo wax ka qabataa shuban-biyoodka ba'an oo ka dillaaca Soomaaliya. Sanadkii 2024-ta, iyadoo loo maraayo qaybinta xirmooyinka nadaafadda, jeerigaanno (sannadkii 2024-ta 212'560 qof), iyo kulamo kor u qaadida nadaafadda ah (15 sannadkii 2024-ta).

Booqashooyinka dadka xorriyaddooda laga qaaday

- Tan iyo sannadkii 1977-dii ICRC-du waxay booqanaysay dadka xorriyaddooda laga qaaday ee ku jira xabsiyada Soomaaliya. Ujeedada booqashooyinkan waa in la hubiyo in shuruudaha xabsiyada iyo sida loola dhaqmo maxaabiista ay waafaqsanyihiin sharciga Soomaaliya iyo heerarka caalamiga ah. Sida meelo kale oo adduunka ka mid ah, iyadoo ka duulaysa indha-indhaynteeda, ICRC-du waxay talooyin la wadaagtaa mas'uuliyiinta xabsiga si loo helo xal lagu hagaajinayo xaaladaha guud ee xabsiyada iyo sida loola macaamilo maxaabiista. Maxaabiista loo arko in ay si gaar ah u nugul yihiin waxaa si gaar ah ula socota ICRC-da Booqashooyin soo noqnoqda, waraysiyo marag la'aan ah, iyo wada hadal wax dhisaya laba geesood ah, oo qarsoodi ah oo lala yeesho mas'uuliyiinta xabsiga ayaa qayb ka ah hababka shaqada ICRC ee xabsiyada.
- Iyadoo ay ku xiran tahay dhibaatooyinka la aqoonsaday, ICRC waxay sidoo kale talo farsamo iyo taageero agab siisaa mas'uuliyiinta, gaar ahaan dhinacyada caafimaadka, nafaqeynta, iyo dayactirka kaabayaasha iyadoo la eegayo horumarinta xaaladaha nololeed iyo nadaafadda maxaabiista iyo shaqaalaha xabsiga. Inta lagu guda jiro booqashooyinka xabsiyada, ICRC-du waxay sidoo kale maxaabiista siisaa fursad ay kula xiriiraan qoysaskooda (eeg hoos).
- Sannadkii 2024-ta, ICRC waxay 51 booqasho ku tagtay 16 xabsi dalka oo dhan oo ay ku booqatay 3'751 maxaabiis oo ay ku jiraan 544 maxaabiis oo shakhsi ahaan loo la socday.
- Wadar ahaan 4,889 maxaabiis ah ayaa helay taageero dhanka nadaafadda ah iyo alaabo aasaasi ah oo shakhsi ahaan loo siiyey (oo ay ku jirto kaalmo dheeraad ah intii lagu jiray bisha barakeysan ee Ramadaan). 76 maxaabiis ayaa awooday in ay la xiriiraan qoysaskooda iyo/ama adeegyo qunsuliyadeed. Dhismayaal caafimaad oo ku yaala 5 xabsi ayaa sidoo kale ICRC ku taageertay dawooyin iyo agab muhiim ah. ICRC-du waxay kaloo hawlo dayactir ah ka fulisay 3 xabsi.

Dib-u-Soo Celinta Xiriirka Qoyska

- ICRC-da iyo Ururka Bisha Cas waxay qoysaska ku caawiyaan sidii ay u heli lahaayeen oo ay dib- ula xiriiri lahaayeen kuwa ay jecel yihiin kuwaas oo ay xiriirkooda ku waayeen colaad, qalalaase, qaxooti, xiriritaan /xabsi iyo/ama musiibooyin. Wicitaanno taleefoon oo lacag la'aan ah iyo Fariimaha Bisha Cas/Laanqayrta Cas (farriintaas oo ah warqad furan oo ay ku jiraan wararka qoyska oo kaliya) oo u oggolaanaya xubnaha qoyska ee kala lumay (oo ay ku jiraan maxaabiista iyo muhaajiriinta) in ay dib isugu xiraan oo ay joogteeyaan xiriirka qoyska. ICRC-da iyo Ururka Bisha Cas waxay kaloo gacan ka geysan karaan dib-u-midaynta carruurta ka luma waalidkood.
- Sannadkii 2024-ta, ICRC iyo Ururka Bisha Cas waxay fududeeyeen, 194'943 wicitaanno taleefoon, waxay kaloo fududeeyeen is-dhaafsigu 60'977 oo Farriimaha Laanqayrta Cas ah, waxay fureen 373 codsiyo cusub oo baafin ah iyo eedeymo xarig ah, waxay xalliyeen 444 xaaladood (qaar sannadihii hore ka yimid).
- ICRC-du waxay kaloo mas'uuliyiinta maamulka ku taageertaa maaraynta haraaga meydadka, si loo hubiyo in si sharaf leh loo aaso iyo in qoysaska lala socodsiiyo (Sanadkii 2024-ta waxaa la tababaray 56 xirfadlayaal).

Ilaalinta dadka rayidka ah oo ay colaaduhu saameeyeen

- Iyadoo adeegsanaysa kooxaheeda ilaalinta oo ka hawlgala meelaha ay colaaduhu sida aadka ah u saameeyeen oo dalka oo dhan ah, iyada oo ay sabab u tahay u dhawaanshaheeda dadka rayidka ah iyo bulshooyinka ay saameeyeen qalalaasaha, ICRC waxay ku dadaalaysaa in ay ka hortagto/ yarayso weerarrada ka dhanka ah nolosha iyo sharafta dadka rayidka ah, weerarrada shaqaalaha caafimaadka iyo xarumaha, iyo in la hubiyo ixtiraamka sharciga colaadda hubaysan (sidoo kale loo yaqaan sharciga caalamiga ah ee bani'aadamnimada) iyadoo loo maraayo wadahalallo joogto ah, laba geesood ah oo qarsoodi ah oo lala yeelanayo dhammaan dhinacyada colaadda ku lugta leh
- Sannadkii 2024-tii, 185 xaaladood, ICRC ayaa diiwaangalisay dad la wadaagay walaacooda ay ka qabaan cawaaqibka colaadda hubaysan ay ku yeelaneyso noloshooda ama hab-nololeedkooda. Walaacyadaas ayaa si rasmi ah loogala xiriiray dhinacyada colaadda ku lugta leh si loo xaliyo loogana hortago si aysan mustaqbalka mar kale u dhicin iyadoo loo maray 17 matalaad oo rasmi ah. 47 qof ayaa

sidoo kale la gudbiyay 187 kalena waxay heleen kaalmo shakhsiga u gaar ah si looga caawiyo in ay boqsadaan.

- ICRC ayaa sidoo kale laga yaabaa in ay bixiso adeegeeda dhexdhexaadnimo ee siideynta maxaabiista marka doorkan oo kale loo baahdo.

Kor-u-qaadista sharciga colaadda hubaysan iyo mabaadi'da bani'aadamnimada

- ICRC-du waxay gacan ka geysataa xoojinta awoodda ciidamada amniga ee Soomaaliya si ay u faafiyaan uguna mideeyaan sharciga colaadda hubaysan, si loo horumariyo dhawrida dadka rayidka ah. Sannadkii 2024-ta, 23 koorsooyin tababar ah ayey ICRC u qabatay 1'475 xubnood oo ka tirsan ciidamada amniga iyo difaaca.
- ICRC-du waxay kaloo abaabushaa kulamo kor-u-qaadis wacyi gelin ah oo ku saabsan mabaadi'da aasaasiga ah ee sharciga colaadda hubaysan iyo mabaadi'da bani'aadamnimada oo loo qabtay bulshada iyo culimada, hay'adaha amniga, ardayda, xirfadlayaasha caafimaadka, iyo qaybaha kala duwan ee bulshada rayidka ah. Sanadkii 2024-ta, 114 kulan oo wacyigelin ah ayaa gaaray 2'668 qof.
- ICRC-du waxay kaloo taageertaa hay'adaha dawladda iyo kuwa sharci-dejinta, ansixinta iyo hirgelinta qaranka ee heshiisyada caalamiga ah ee sharciga colaadda hubaysan. Waxa kale oo ay taageertaa kor-u-qaadista iyo in sharciga colaadda hubaysan laga dhigo jaamacadaha iyo mac-hadyada tacliinta sare.

Iskaashiga Ururka Bisha Cas ee Soomaaliyeed

- Soomaaliya, ICRC waxay si dhow ula shaqeysaa Ururka Bisha Cas ee Soomaaliyeed (SRCS), oo ka howlgala dalka oo dhan iyada oo la adeegsanayo shabakad ka kooban 18 laamood iyo 130 laan hoosaadyo ah, 1'200 shaqaale ah, 5'118 mutadawiciin shaqeeya ah iyo 20'000 mutadawiciin bulsho ah.
- Waxay sidoo kale si dhow ula shaqeysaa xubnaha kale ee Dhaqdhaqaaqa Caalamiga ah ee Laanqeyrta Cas iyo Bisha Cas ee Soomaaliya ku sugan ee taageera SRCS (tusaale ahaan: Jamciyad Qarameedyada dalalka kale iyo Isku-dhafka Caalamiga ah ee Ururrada Laanqeyrta Cas iyo Bisha Cas) si loo xoojiyo horumarka ururka iyo awoodaha shaqo ee SRCS, iyada oo lagu saleynayo qorshaheeda istiraatiijiyadeed, iyada oo sidoo kale siisa taageero farsamo, mid dhanka saadka ah iyo mid maaliyadeed
- Gaar ahaan, sida kor ku xusan ba, ICRC waxay taageertaa isbitaalka Keysaney ee Muqdisho oo ay SRCS maamusho, 26 xarun caafimaad oo SRCS ah, 3-da xarumood ee dhaqan celinta jirka ee SRCS iyo 3-da xarumood ee Aambalaasta.
- Iskaashiga ICRC-SRCS waxaa sidoo kale ka mid ah dhinacyada u diyaargarowga iyo ka jawaabidda xaaladaha deg-degga ah, tababarka iyo maareynta mutadawiciinta SRCS, maareynta amniga, kaabayaasha (3 xafiis oo SRCS ah iyo 3 bakhaar oo ay ICRC dhistay/dayactirtay sanadka 2024), dakhli abuur, gargaarka deg-degga ah, soo celinta xiriirka qoyska, kor-u-qaadista mabaadi'da bini'aadamnimo iyo diblomaasiyadda bini'aadamnimada.

Iyadoo loo marayo Qaybteeda Maaraynta Khatarta, ICRC-da Soomaaliya waxay sidoo kale hubisaa in ay u xisaab celiso dadka ay dhibaataadu saameysey oo ay u adeegto, waxayna xaqiijisaa wada xiriir laba-geesood ah waxayna maaraysaa khatarta ka dhalan karta khiyaanada iyo leexsashada gargaarka iyo kuwo kale. Sannadkii 2024-ta, ICRC waxay heshay oo wax ka qabatay 42'878 wicitaan oo ka yimid dadweynaha ay dhibaataadu saameysey iyadoo loo maray khadkeeda lacag la'aanta ah, waxayna si firfircoon ula xiriirtay 58'207 ka faa'iideystayaa ahl si loo xaqiijiyo iyadoo loo maray xarunteeda wicitaanka. Intaa waxaa dheer, 56 howlo kormeer oo dhinac saddexaad ah ayaa waxaa fuliyay la-taliyeyaal madaxbannaan.

+++++